

Posouzení rigorózní práce Žanety Hoblíkové

Újma v občanském právu se zřetelem k sankčním aspektům její náhrady

Rigorózantka předložila obsáhlou práci zaměřenou na aktuální otázku pojetí újmy v účinném občanském zákoníku, kterou vhodně doplnila výzkumem analyzujícím sankční prvky újmy v platném právu i v právní praxi. Systematika rigorózní práce svědčí o promyšleném přístupu autorky, který lze považovat pro čtenáře za velmi přívětivý a instruktivní. V úvodu nejprve autorka vymezuje pojem újmy, škody a nemajetkové újmy a zkoumá jejich funkce. Vytyčuje dva základní okruhy zkoumání, jednak újmu a její náhradu v účinném občanském zákoníku včetně nemajetkové újmy a jejího odčinění a dále pak sankční aspekt náhrady újmy.

Kvalitu předložené práce umocňuje výborná znalost zahraniční legislativy a v řadě případů i zahraniční právní praxe. Výklad o náhradě újmy v anglosaském právním systému (s. 43n) je porovnán i s újmou a její náhradou v právu EU. Pozornost zasluhuje její výklad na s. 47, kde autorka popisuje první případ *exemplary damages* ve Velké Británii (spor *Rookes v. Barnard*), který vymezil případy, kdy lze tuto sankční náhradu přiznat. Citované rozhodnutí ve svých důsledcích ovlivnilo další vývoj judikatury nejen v Anglii.

Obdobně u sankčního aspektu náhrady újmy je podán přehledný výklad úpravy i v zemích anglosaského právního systému (USA a Anglie), v zemích kontinentálního právního systému (Německo, Francie) jakož i o sankční náhradě újmy v Québecu. Autorka se pohybuje v poměrně obtížném juristickém prostředí velmi elegantně, s hlubokou znalostí aktuálních otázek, které právní teorie i právní praxe nastoluje. K dalším nepřehlédnutelným kladům patří příkladná práce s literaturou (tuzemskou i zahraniční) a její citace (objemný citační aparát vykazuje 481 položek), jakož i s internetovými zdroji.

Rigorózantka na základě důkladně provedené analýzy provádí kritické zhodnocení zkoumaného tématu. Správně poukazuje na s. 106, že náhrada nemajetkové újmy poskytnutím zadostiučinění se má sice posoudit obdobně podle ustanovení o náhradě škody, i když není zřejmé, jaká ustanovení o náhradě škody se mají v tomto případě použít a v jakém rozsahu. Akcentuje, že funkce náhrady škody a nemajetkové újmy nejsou zcela totožné. Nesdílí zcela

názor zákonodárce, že nově je v občanském zákoníku oddělena smluvní a mimosmluvní náhrada škody. Upozorňuje, že v anglosaském právu je funkcí náhrady újmy spáchané civilním deliktem obnovit postavení poškozeného v jakém by byl, kdyby k deliktu nedošlo (stejná myšlenka rezonuje i v PETLu) zatímco v případě smluvní odpovědnosti je cílem náhrady uvést poškozenou stranu do postavení, ve kterém by byla, pokud by smlouva byla řádně splněna.

Podle autorky lze na kontinentu spatřovat a určit sankční aspekt náhrady újmy ve vztahu k újmě nemajetkové pomocí vodítek stupně zavinění a případné zavrženíhodnosti jednání škůdce (příklad úmyslného zničení poslední fotografie zesnulého rodiče je v této souvislosti příležitavý).

Na rozdíl od části odborné veřejnosti autorka nepovažuje ustanovení § 2957o.z. za přijetí sankční náhrady újmy v českém právu; tzv. malé generální klauzuli v § 2971 přiznává jistý sankční charakter, ale považuje ji za odpovědnostně normativní. K tomu by se autorka mohla podrobněji vyjádřit u obhajoby.

Rovněž v případě poškození věci ze svévole či škodolibosti se přiklání k anglickému pojetí zvýšené náhrady újmy, než aby ji považovala za výslovnou náhradu újmy sankční. Proto dochází k závěru, že sankční náhrada škody v českém právním řádu (ale i v ostatních evropských právních řádech kontinentálního typu) prozatím neexistuje (zejména s přihlédnutím k sankční náhradě újmy v pojetí anglosaském).

Uzavírám, že autorka předložila velmi hodnotnou práci na nelehké téma, které dokázala samostatně zpracovat na vysoké odborné úrovni. Obsahová náplň práce svědčí o nesporném autorčině nadání analyzovat konkrétní soukromoprávní otázku, která má v právu širší souvislosti.

Rigorózní práci Mgr. Žanety Hoblíkové proto doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 13.6.2018

Prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.